

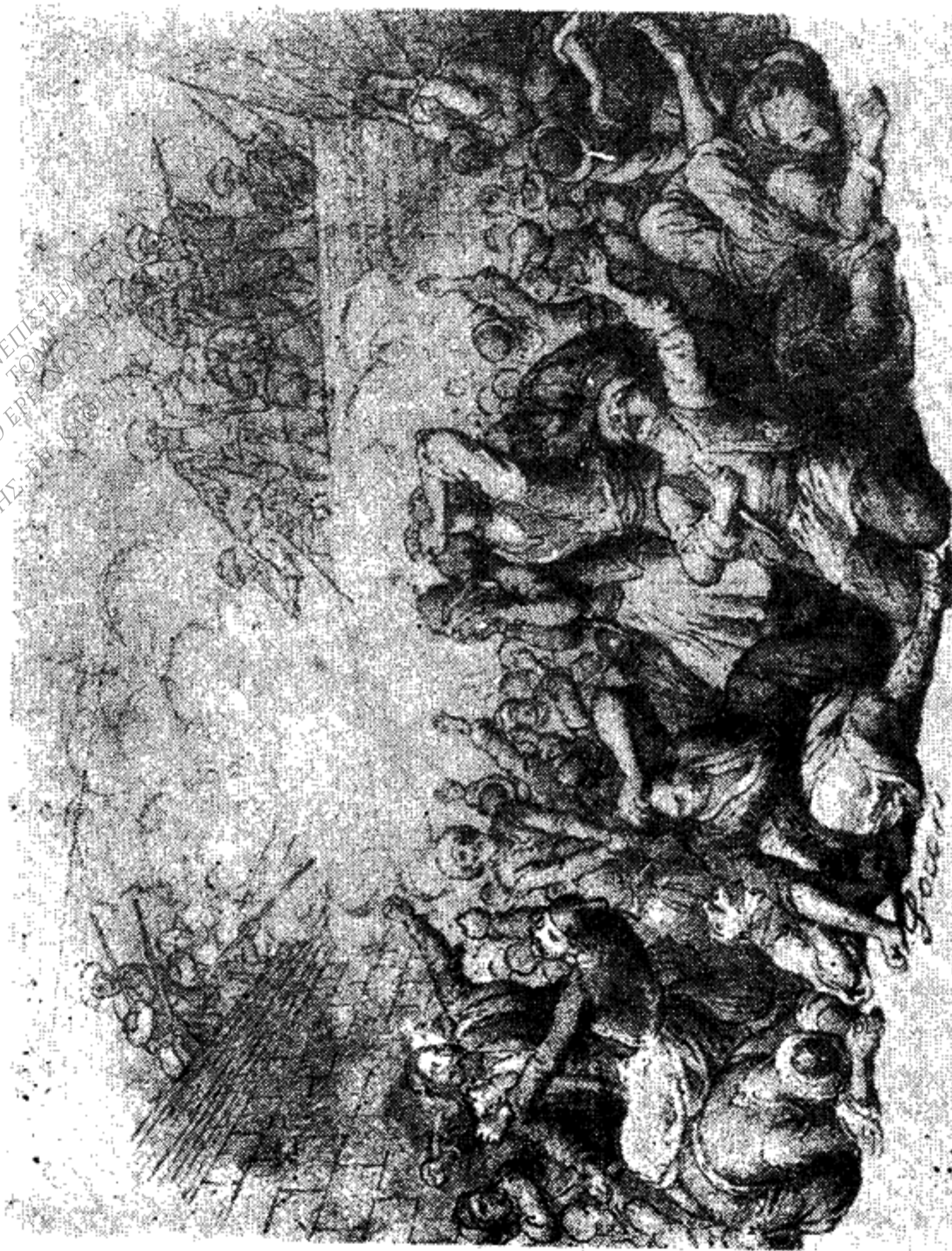
εἶχαν οἱ βασιλικοὶ στὸ Στροῦνι καὶ ἔτζι ἔκαναν κοινωνίαν μὲ τὸ στρατεύμα, ὅπου ἦταν φωλιασμένο στὴν Τζιντίλα τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ ἔμπαζαν ζωοτροφίαν εἰς τὸ κάστρο διὰ δεκαπέντε ἡμέρες ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, γίδια, βόϊδια, κρασιά, ρακές, τουτούνια(α), τυριά καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤμπόρεσαν. Ἐκαρτεροῦσαν ὡς τόσο στὴ Ντοβρά νὰ τοὺς ἔλθῃ, ὡς φαίνεται, βοήθεια ἀπὸ τὴν Τοτζκαριά καὶ Λιαπουριά τρεῖς τέσσαρες χιλιάδες, διὰ νὰ ἐφορμήσουν νὰ χτυπήσουν τὸ οὐρδί(β), ἀπ' ἔξω καὶ ὁ Ἀληπασᾶς ἀπὸ μέσα καὶ νὰ τὸ χαλάσουν. Δὲν τὸ ἐπέτυχαν ὁμῶς, ἐπειδὴ οἱ πασάδες εἶχαν στείλει στὸ Ἀργυρόκαστρο προσταγὴν καὶ στὸ Λιμπόχοβο νὰ πιάσουν τοῦ Σουμπάση τὸ γεφύρι καὶ τὴν Πέστιανη καὶ τὴν Κλεισοῦρα, ὅπου εἶναι τὸ τρίτον στενὸν τῆς Τοτζκαριάς. Ἐπῆγε καὶ ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πλιάσας πασᾶς τοῦ Μπερατιοῦ ἀντὶ τοῦ Νουρεντίν πασᾶ, ὅπου ἐξώσθη ὡς διεφθαρμένος ἀπὸ τὸν Μουχτάρ πασᾶν, ὅπου δὲν ἔστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Μαχμούτμπεην εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τὸν πατέρα του, καὶ Σαλήχ πασᾶν, ὅπου τοὺς εἶχε στείλει ὁ Ρούμελης εἰς τὴν Ἀγκυραν διὰ Γκρίτζας, Μοναστηριοῦ καὶ Θεσσαλονίκης τὸν Ὀκτώβριον καὶ τὸν Σελήμπεην τὸν ἔστειλε τοῦ Πατρονάμπεη ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πασόμπεης εἰς τὰ καράβια στὸν πατέρα του, ὅπου ἐπῆγε σεργουῖνι(γ) στὸ στὸ Κιουτάϊ τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἔτζι ὁ Πλιάσας ἔσφιξε(δ) τοὺς Τότζκηδες καὶ Λιάπηδες ὡς βαλῆς τους νὰ μὴ ταραχθοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. 1821 (α' τρίμηνον)

Φυγὴ ἀποστατῶν ἐκ Ζαγορίου καὶ μετάβασις αὐτῶν εἰς Σοῦλι (13-1-1821)—Ἐπιτυχῆς ἐφόρμησις Ἄγο Βασιάρη κ.λ.π.—Νοῦτσος, Ταῆρ Ἀμπάζης, Νότης Μπότζαρης ἐξεγείρουν καὶ ἐξοπλίζουσι Λάσκαιαν. Ἀποστολὴ ἐνισχύσεων ὑπὸ Χουρσίτ (Φ/ριος 1821)—Ἀφιξίς Χουρσίτ εἰς Ἰωάννινα (3-3-1821)—Καταλαμβάνονται ὑπὸ Βασιλικῶν Στροῦνι, Λυγκιάδες κ.λ.π. (10-3-1821)—Συμπλήρωσις καταστροφῆς Ἰωαννίνων ὑπὸ Βασιλικῶν—Τολμήματα Ζαγορισίων εἰς Μπάγιαν—Πασχάλης Σαντάβαρος, Ἀποστολάκης Τζανόγλου προσβάλλουσι ἀπο-

- α) τουτούνια καὶ γκουντούνια = κудώνια.
 β) οὐρδί = στρατόπεδον
 γ) σεργουῖνι = ἐξορία
 δ) ἔσφιξε = ἠνάγκασε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Sterminio dei Kardikiotti (1812)

Η ΕΞΟΝΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΩΝ (1812)

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

στάτας εἰς Μπάγιαν—Ἰσμαήλ πασᾶς ἀποστέλλει πρὸς ἐνίσχυσιν Ζαγορισίων τὸν Γοτιστηνὸν κατετάνιον Τασούλην, ἀποσυρθέντα ἐκεῖθεν τὴν 10—3—1821—Ἀποστολὴ Μαχμοῦτ μπέη, υἱοῦ Μουχτάρ πασᾶ διὰ Θεσσαλονίκης εἰς Ἄγκυραν καὶ ἀνεψιῶν Ἄλῃ ἀπὸ ἀδελφῆν του Σανισιὰν εἰς Λιμπόχοβον—Κατάληψις Στρουνίου καὶ Λυγκιάδων ὑπὸ Βασιλικῶν καὶ ἐτοιμασίαι κατὰ νήσου, ὅπου ἀπερσύρθησαν οἱ μὴ προσκυνήσαντες (8—3—1821)—Ἰσμαήλ πασᾶς ἀποστέλλεται ὑπὸ Χουρσίτ εἰς βοήθειαν Χασάν πασᾶ, κυκλωθέντος ὑπὸ Σουλιωτῶν—Ἄλβανοὶ μὴ ὑποκείμενοι εἰς τινὰ πασᾶν διατάσσονται ὑπὸ τοῦ Χουρσίτ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των—Εἴσοδος Βασιλικῶν εἰς Φιλιππιάδα, κατόπιν ἀποχωρήσεως ἀποστατῶν—Φόνοι ἀόπλων χριστιανῶν καὶ ἀρπαγαὶ ποιμνίων—Χασάν πασᾶς κυκλωθεὶς ὑπὸ Σουλιωτῶν σώζεται κατόπιν ἐπεμβάσεως καπετᾶν Γώγου καὶ Κουτελίδα—Καπετᾶν Ζῆκο Μίχος προσκυνᾷ εἰς Χασάν πασᾶν—Μεχμέτ πασᾶς διατάσσεται ὑπὸ Χουρσίτ νὰ μεταβῇ εἰς Πελοπόννησον πρὸς καταστολὴν ἐξεγέρσεως (31—3—1821).—Ἐτοιμασίαι Χουρσίτ πρὸς ἀποβίβασιν εἰς νῆσον καὶ ἐπίθεσιν εἰς Λιθαρίτσια.

“Ὅθεν οἱ φωλιασμένοι ἐστενοχωρήθησαν στὸ Ζαγόρι καὶ ἀπὸ τοῦτο καὶ ἀπὸ τοὺς Ζαγορίσιους, ὅπου τοὺς 1821 Ἰανουαρίου 1 ἀρματώθηκαν ὅλοι κατὰ προσταγὴν καὶ ἐπῆγαν στὴν Μπάγια, ὅπου ἐκαρτέρεσαν καὶ ὀλίγους βασιλικούς στρατιώτας, ὅπου τοὺς ἔστειλεν ὁ Δράμας καὶ ἄρχισαν νὰ τοὺς ζυγώσουν. Μετὰ πέντε ἡμέρες ὡς διακόσιοι ἀπὸ τοὺς Ἀληπασῆτες Ἀρβανῖτες ἐπροσκύνησαν εἰς τοῦ Καλωτᾶ καὶ μετὰ 8 ἡμέρες τὰ μεσάνυχτα ἔφυγαν ὅλοι ἀπὸ τὴν Τζουντίλα καὶ Δοβράν, καὶ ἐπῆγαν στὴ Λάκκα τοῦ Σουλίου, ἀπερνῶντας ἀπὸ Γραμμενοχώρια, Κότζκα καὶ Λιόκου. Τὴν ἴδιαν νύχτα, ὅπου ἔφυγαν τοῦτοι οἱ ἀποστάται ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, Ἀρβανῖτες ὡς ἑφτακόσιοι μὲ τὸν Σιλιχτάρην καὶ Ἄγο Βασιάρη, ἐβγῆκαν καὶ ἀπὸ τὸ κάστρο ὡς χίλιοι καὶ 800 διαλεχτοὶ καὶ κάμνοντας μίαν ἐφόρμησιν ἔξαφνα εἰς τὰς τάμπιες ἐκυρίευσαν τὰ τόπια, ὥρμησαν ὁμῶς ἀπὸ τὸ κάτω μέρος ὁ Ἡμέρ πασᾶς Βρυόνης καὶ τοὺς ἐπῆρε πλάτην καὶ τοὺς ἔμβασε μέσα στὸ κάστρο, σκοτώνοντας πολλοὺς καὶ πληγώνοντας. Ἐβοήθησεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον καὶ ὁ Δράμας καὶ ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς καὶ πολλοὶ Ἰωαννῖται Τοῦρκοι καὶ τοῦτο ἠκολούθησε τὴν Πέμπτην τὰς 13 Ἰανουαρίου ξημερώνοντας καὶ ἔπεσαν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη πολλοί, ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας ὁμῶς περισσότεροι, ἄλλοι λέν 360 καὶ ἄλλοι τετρακόσιοι. Διὰ τὸν ἀριθμὸν ὀλίγη φροντίς, φθάνει ὅπου δὲν ἠμπόρεσαν νὰ

κατορθώσουν ἄπρακτοι. Ὁ Ἀλέξης Νούτζου πρὶν τοῦ πολέμου τούτου ἡμέρες 8 εἶχεν ἔμβει εἰς τὸ κάστρο ἀπὸ τὴν Τζοντίλα καὶ Στροῦνι καὶ νησὶ καὶ παίρνοντας τὸν Ταῆρ Ἀμπάζη⁽⁴⁶⁾ διὰ νυχτὸς ἐπῆγε στὸ Σοῦλι καὶ ἀνταμώθηκε μὲ τὸν καπετάνιον Νότην Μπότσαρην, καὶ ἐκεῖ ἀπόκλεισαν τὸν δρόμον τῆς Ἄρτας καὶ ἀρμάτωσαν ὅλην τὴν Λάκκαν τὴν μεγάλην ὡς τὰ Λέλοβα καὶ Γεφῦρι τῆς Πάσαινας καὶ Γκαντζάν τοῦ Λούρου καὶ τὴν μικρὴν Λάκκαν τὴν μισὴν ὡς τὸ Ἀλουποχώρι, Τζαρακοβίστα, Δραμισσοῦς, καὶ Μπαοσσούς, καὶ ἔγιναν ὡς τρεῖς χιλιάδες καὶ ἔμβασαν στὸ Σοῦλι πλῆθος γεννήματα (α), ὅπου ἠῶραν στὰ κοτζέικα (β) τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὅπου ἦτον στὰ χωριά τῆς Ἄρτης. Ἐστειλαν τὸν Χ. Σελιάμαγα Πρόνιον οἱ πασάδες νὰ τοὺς βαρέσῃ μὲ τοὺς Τζάμηδες, ἀλλὰ οἱ τζάμηδες δὲν κατώρθωσαν τίποτε καὶ ἐσκρόπησαν στὰ χωριά τους. Ἐστειλαν καὶ τὸν δεσπότην Ἰωαννίνων στοὺς Δραμισσοῦς νὰ νουθετήσῃ τοὺς Λακκιώτας νὰ τραβηθοῦν ἀπὸ τοὺς Σουλιώτας, ἀλλὰ καὶ τοῦτος ἄπρακτος καὶ μὲ κίνδυνον ἐγύρισε πίσω. Ὅλοι λοιπὸν οἱ πολιορκηταὶ πασάδες κατάντησαν εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἔστειλαν καὶ εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀναφορὰν, καὶ εἰς τὸν μέγαν Χουζουρούρ πασᾶν, βεζύρην τοῦ Μορέως νὰ ταχύνη τὴν βοήθειαν τοῦ παρακαλῶντες τον, καὶ αὐτὸς ἐβγαίνοντας ἀπὸ τὸν Μωριᾶν ἔστειλε μπροσθὰ τὸν πρῶην Κεχαγιᾶν τοῦ Μεχμέτ πασᾶν βαλῆν τῆς Σαλονίκης μὲ δύο τρεῖς χιλιάδες στράτευμα, ὁ ὁποῖος φθάνοντας στὰ Γιάννινα κατὰ τὴν μέσην τοῦ Φεβρουαρίου εὔρε τὸν δρόμον τῆς Ἄρτας κλεισμένον καὶ τοὺς πασάδες εἰς ἀσυμφωνίαν, τοὺς Σουλιώτας δυνατούς καὶ τὸ πέρα μέρος τῆς λίμνης, ἤγουν Στροῦνι καὶ Λυγκιάδες πιασμένα ἀπὸ ἀποστάτας. Ὅθεν εὐθὺς διώρισε τὸν Ἰσοῦφ πασᾶν νὰ πηγαίνη μὲ τὸ στράτευμά του νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον τῆς Ἄρτας καὶ ἔγραψε καὶ τοῦ Χουσουρούτ πασᾶ ὅλην τὴν κατάστασιν τῆς πολιορκίας εἰς τὴν Λάρσαν. Ὅθεν ὁ Χουσουρούτ πασᾶς, ἂν καὶ ἄρρωστος καὶ χειμῶνας καὶ ἔπρεπε νὰ ἀπεράσῃ τὰ χιονισμένα βουνὰ τοῦ Μετζόβου, ἤλθε στὰ Ἰωάννινα τὲς 3 τοῦ Μαρτίου⁽⁴⁷⁾ καὶ ἐλέγχοντας ἀρκετὰ τοὺς πολιορκητάς πασάδες ἔκαμε νέους διορισμούς, ὅπου εἶναι νὰ πηγαίνη ὁ Ἡμέρ πασᾶς

α) γεννήματα = σιτηρά,
β) κοτζέικα δηλ. κτήματα,

καὶ ὁ Δράμας καὶ ὁ Κεχαγιαῖς του Μεχμέτ πασᾶς νὰ πάρουν τὸ Στροῦνι καὶ τοὺς Λυγκιάδες πρῶτα, καὶ ἔπειτα τὸ νησί. Καὶ ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς νὰ πηγαίνη νὰ στήσῃ μίαν μπαταρίαν μπροστὰ ἀπὸ τὸν Ἅγιον Νικόλαον, καὶ ὁ Χασάν πασᾶς νὰ πηγαίνη εἰς τὴν μεγάλην Λάκκαν ἐναντίον τῶν Σουλιώτων καὶ ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς, ὅπου εἶναι ἐκεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸ στράτευμα του τοῦ Χασάν πασᾶ καὶ αὐτὸς με ὀλίγους νὰ φύγῃ καὶ νὰ πηγαίνη εἰς τὸ μανσοῦπι(α) του. Εὐθὺς ὅπου ἔγιναν οἱ διορισμοὶ ἠκολούθησε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, τὲς 10 τοῦ Μάρτη ἐστήθηκεν ἡ μπαταρία με ὀλίγον χαμόν, ἐπάρθηκε καὶ τὸ Στροῦνι καὶ οἱ Λυγκιάδες με ὀλίγους σκοτωμένους, μόλον ὅπου ἦταν παράνω (β) ἀπὸ πεντακόσιοι ὅπου διαφέντευαν(γ) αὐτοὺς τοὺς τόπους, οἱ ὅποιοι ἐπροσκύνησαν, ἀφοῦ ἐσκοτώθηκαν καμπόσοι ἀπὸ τὴν ἐφόρμησιν τοῦ Ἡμέρ πασᾶ Βρυόνη καὶ γίνεται καὶ ἐτοιμασία νὰ κάμουν ἀπόβασιν καὶ στὸ νησί. Τοῦτος ὁ Χουσουρούτ πασᾶς εἶναι βεζύρης ἄοκνος, δραστήριος, κρυψίνους, πολύβουλος καὶ ἐμπειρότατος, ἀδωροδόκητος καὶ πιστότατος εἰς τὴν βασιλικὴν δούλευσιν, ὅπου ἂν ἦταν ἐξ ἀρχῆς, βέβαια θὰ ἐτέλειωνεν ἡ πολιορκία τὸν Σεπτέμβριον, ἤγουν τὸν δεύτερον μῆνα τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ δὲν θὰ χαλοῦσαν τὰ σπίτια τὰ πολυέξοδα, τούρκικα καὶ ρωμαίικα, νὰ τὰ καῖν οἱ βασιλικοὶ στρατιῶται ἀντὶς διὰ καψόξυλα, ἐπειδὴ ὅσα σπίτια ἔκαψεν ὁ ἀποστάτης, ἄλλα τόσα σχεδὸν ἐχάλασαν καὶ ἔκαψαν τὰ βασιλικά στρατεύματα. Ἄλλ' ὁ πρῶην Ρούμελη βαλεσῆς Γκαβανόζογλους καὶ ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς, ὡς διεφθαρμένοι ἀπὸ τὸν ἀποστάτην, ὡς λέν, ὁ πρῶτος με 400.000 γρόσια καὶ ὁ δεύτερος με 250.000 τὰ παράβλεπαν ὅλα καὶ τὸν ἐχθρὸν τῆς βασιλείας δὲν τὸν βαροῦσαν, διὸ καὶ δικαίως ἀπὸ τὸν Χαζουρίτ πασᾶ ἐδιώχθησαν εἰς τὰ μανσοῦπια τους καὶ δικαιοτέρα ἂν ἐπαιδεύονταν κιόλας, ὅπου ἡ θεία δίκη ἴσως φωτίσῃ τὸν βασιλέα μας νὰ τὸ κάμῃ. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ἀκόμη ἡ τόλμη μερικῶν Ζαγορίσιων εἰς τὸ φώλιασμα τῶν ἀποστατῶν τῆς Ντοβραῖς καὶ Τζοντίλας. Ἐπειδὴ, εὐθὺς ὅπου ἔλαβεν τὴν ἄδειαν καὶ προσταγὴν ἀπὸ τοὺς πασάδες νὰ ἀρματωθοῦν καὶ νὰ κινήσουν ἐναντίον

α) μανσοῦπι = περιφέρεια, διοικήσις

β) παράνω ἀντὶ παραπάνω, περισσότεροι.

γ) διαφέντευαν = ὑπερήσπιζαν.

τῶν ἀποστατῶν, καὶ τοὺς ἔρχονται βοηθοὶ καὶ βασιλικοὶ στρατιῶται, αὐτοὶ χωρὶς νὰ καρτερέσουν τοὺς βασιλικούς νὰ ἔλθουν στὴν Μπάγια, δύο ἡμέρες πρωύτερα, ἀρματώθηκαν καὶ ἐπῆγαν στὴν Μπάγια 36 Τζεπελοβίται, 15 Νεγαδιῶτες καὶ 4 ἢ 5 Σκαμνελίτες, καὶ τοῦτοι σχεδὸν οἱ 60 πρὶν ἔλθουν οἱ πολλοὶ ἀπὸ τὰ βλαχοχώρια τοῦ Ζαγοριοῦ ἀντιπαρατάχθηκαν εἰς τὴν Μπάγια τῶν ἀποστατῶν τῆς Τζοντίλας, δύο ὥρες ξέμακρα, ἐπειδὴ τόσον ἀπέχει ἡ Μπάγια ἀπὸ τὴν Τζοντίλα. Ὁ τολμηρότερος, ἀνδρειότερος καὶ ἀοκνότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς 60 τῆς Μπάγιας ἦταν κάποιος Πασχάλης Σαντάβαρος, ὁ ὅποιος ἐκυβέρνησεν ἀφόβως τὸ πᾶν καὶ ἔτρεξε μετὰ δύο ἡμέρες εἰς Καλωτὰν καὶ ἐπῆρε μὲ χίλιους τρόπους καμμιὰ 80 βασιλικούς, ἐπειδὴ εἶχε μάθει ὅτι θὰ πατηθῇ ἡ Μπάγια ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας καὶ ἀκολουθῶν καὶ οἱ Νεγάδες, καὶ ἂν δὲν ἐσκέκονταν γενναίως καὶ δὲν ἔτρεχε νὰ φέρῃ βοήθειαν, ἀλλ' ἐφοβοῦνταν καὶ ἔφευγαν ἀπὸ τὴν Μπάγια, θὰ κακοπάθαιεν ἀφεύκτως ἀπὸ τοὺς βασιλικούς ὅλο τὸ Ζαγόρι, ἀφορμῆς ὅπου θὰ τὸ ἐνόμιζαν ὅλο σὲ ἀποστασίαν. Ἡ γενναιότης τοῦ Σανταβάρου ἐβοηθήθηκε καὶ ἀπὸ τὸν σύντροφόν του καὶ χωριανόν του Ἀποστολάκη Τζανόγλου καὶ ἀπὸ τὸν Νεγαδιώτην Ἀνανίογλου, ὅπου καὶ οἱ τρεῖς ὠρκώθηκαν νὰ ἀποθάνουν καὶ νὰ μὴν φέρουν ἐντροπὴ εἰς τὸ Ζαγόρι καὶ χαλασμὸν ἀφευκτον. καὶ ἔτσι ὁ Θεὸς τοὺς ἐβοήθησε καὶ ἐτιμήθηκαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς φρονίμους καὶ ἐβοήθησαν καὶ ὅλο τὸ Ζαγόρι. καὶ τοῦτοι πάλε ἔκαμαν καὶ ἄλλην μίαν πρόβλεψιν διὰ τὸ Ζαγόρι· ἀφοῦ ἔφυγαν οἱ ἀποστάται, ἐπρόβαλαν τοῦ Ἰσμαήλ Πασᾶ νὰ τοὺς δοθῇ ἕνας καπετάνος μὲ 80 ἢ 100 ἀνθρώπους νὰ προφυλάγῃ τὸ Ζαγόρι ἀπὸ ἄλλο φώλιασμα ἀποστατῶν καὶ τοὺς ἐδόθηκεν ὁ Γοτιστηνὸς καπετάν Τασοῦλας, ἀδελφὸς τοῦ Μήτρου Χάϊτα, καὶ ἐστάθηκε ἀπὸ τὲς 20 Ἰανουαρίου ἕως 10 Μαρτίου, ὅπου ξαναπῆραν οἱ βασιλικοί, καθὼς εἶπα τοὺς Λυγκιάδες καὶ Στροῦνι, καὶ ἔτσι διὰ νὰ μὴ βαρύνεται τὸ Ζαγόρι ἀπὸ ἔξοδα τὸν ἐσήκωσαν, ὡσὰν ὅπου ἀσφαλίστηκε πλέον τὸ Ζαγόρι μὲ τὸ ξαναπάρισμο τοῦ Στρουνιοῦ καὶ Λιαγκιάδων, ἀφοῦ ἦλθεν ὁ Χουρσοῦτ πασᾶς. Τὸ φώλιασμα τῶν ἀποστατῶν ἔγινεν εἰς τοὺς 1820 Δεκεμβρίου 20, καὶ ἡ ἐφόρμησις τῶν Ζαγορισίων κατὰ τῶν ἀποστατῶν Ἀρβανιτῶν ἔγινεν εἰς τοὺς 1821 Ἰανουαρίου πρώτη τοῦ Ἀγίου Βασιλείου καὶ οἱ ἀποστάται Ἄγο Βασιάρης καὶ Σιλιχτάρης

ἔφυγαν Ἰανουαρίου 13 ἡμέρα Πέμπτη τὸ πρωτῆ, ὅπου ἔγινεν καὶ ἡ ἐφόρμησις ἀπὸ τὸ κάστρον εἰς τὸ οὐρδί ἢ ἀνωφέλευτη καὶ ζημιώδης διὰ τοὺς ἀποστάτας. Ταῦτα ὅλα ἠκολούθησαν ὡς τὲς 12 Μαρτίου καὶ εἰς τὰ τέλη τοῦ ἀπερασμένου μηνὸς εἶχαν φέρει καὶ τὸν Μαχμούτ μπέη, υἱὸν Μουχτάρ πασᾶ, νὰ τὸν στείλουν ἢ εἰς τὴν Πόλιν ἢ εἰς τὸν πατέρα του, ὅπου τὸν ἐπῆρεν ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πλιάσας Μπεράτ βαλεσῆς σφίγγοντας τὸ Τεπελένι καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔφεραν καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Ἀντίμπεη ἀπὸ τὸ Λιμπόχοβον εἰς τὸ οὐρδί, τὸν Ἰζέτμπεην καὶ Μαλιήμπεην, ἀνιψίδια τοῦ ἀποστάτου Ἀληπασᾶ ἀπὸ τὴν ἀδελφή του τὴν Σανισιά, ἀγγόνια τούτης ἀπὸ τὸν υἱὸν της καὶ τὸν Μαχμούμτ μπεην τὸν ἔστειλαν πρὸ ἡμερῶν, τοῦτα ὅμως ἀκόμη δὲν ἐστάλθησαν.

Ὁ Χουζουρούτ πασᾶς τὸν Μαχμούτ μπέην τὸν ἔστειλεν εἰς Σαλονίκην, ὅπου ἐκεῖ νὰ τὸν βάλουν εἰς καράβι καὶ νὰ σταλθῇ εἰς τὴν Ἐγκυρα, στὸν πατέρα του Μουχτάρ πασᾶ, καὶ τοῦ Ἀντίμπεη τὰ παιδιὰ τὰ ἔστειλε πίσω εἰς τὸ Λιμπόχοβο, νὰ καθίσουν στὰ σπίτια του.

Ὁ Χουζουρούτ πασᾶς, ὡς εἶπα, τὲς 3 Μαρτίου καὶ τὲς 6 Μαρτίου ἐδιώχθηκεν ὁ πρῶην Ρούμελης διὰ νὰ πηγαίνη εἰς τὴν Σαλονίκην στὸ μανσούπι του καὶ ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς εἰς τὴν Εὐριπον καὶ τὲς 8 Μαρτίου τὸ πρωτῆ ἐπροσκύνησε τὸ Στροῦνι καὶ οἱ Λυγκιάδες μετὰ ἓνα πόλεμον μικρὸν καὶ 225 ἀποστάτες ἐπροσκύνησαν, καὶ οἱ ἐπίλοιποι, ὅπου ἦταν ἄλλοι τόσοι ἐγύρισαν στὸ νησί καὶ ἔτζι οἱ βασιλικοὶ ἐδυνάμωσαν τὸ Στροῦνι μετὰ τάμπιες καὶ μετὰ στρατεύματα πολλὰ καὶ μετὰ ἐτοιμασίαις μονοξύλων διὰ νὰ ἐφορμήσουν εἰς τὸ νησί. Καὶ τὲς 10 Μαρτίου ἐσήκωσαν μία μπαταρία στα μπουστάνια τῶν Ἐφτάμπουλων⁽⁴⁸⁾ καὶ ἔστησαν ταμπόρι εἰς τὸ σάλτο, ὅπου ἀνέφερα παραπάνω.

Ὁ Χασάν πασᾶς εἶχε σταλθῇ πρὸ ἡμερῶν ἐναντίον τῶν Σουλιώτων καὶ δὲν εἶχε τελεσφορέσει τίποτι, καθὼς καὶ ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς πρωτύτερα, ὅπου ἐδιώχθηκε. Ὅθεν ὁ Χουζουρούτ πασᾶς ἐπρόσταξε τὸν Ἰσμαήλ πασᾶν Πασόμπην, ὡς αἴτιον τῆς ἀποστασίας τῶν Σουλιώτων (ι), νὰ πηγαίνη κατεπάνω τους καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν δουλειάν ὅπου ἐχάλασε μόνος του· ὅθεν ἐκίνησε τὲς 19 Μαρτίου μετὰ στρατεύμα ἀρκετὸ κατὰ τῶν Σουλιώτων καὶ οἱ Σουλιῶται ἐτραβήχθησαν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς Ἀρτας εἰς τὸ

βουνὸ Ὀλύτζκαν, καὶ εἰς τὰ Γιάννινα ἐκράτησε τὸν Δράμα καὶ Ἡμέρ πασᾶν κράζοντάς τους ἀπὸ τὸ Στροῦνι, ὅπου εἶχαν πολεμήσει, καὶ ἐκεῖ ἔμεινεν μόνον ὁ Μεχμέτ πασᾶς, κεχαγιαῖς του. Ἐβαλε καὶ στὰ Γιάννινα τεράλην νὰ φύγουν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Ἀρβανῖτες, ὅπου δὲν εἶναι γραμμένοι ὑποκάτω εἰς κανέναν πασᾶν καὶ ἀφέντην, ἀλλὰ κάθονται μόνον διὰ ἀρπαγὰς καὶ προδοσίας, καὶ τοῦτο φρόνιμον, ἀλλὰ πειρακτικὸν εἰς τὴν Ἀρβανιτιάν. Τοῦτα ὅλα ἠκολούθησαν ἕως τὲς 19 τοῦ Μαρτίου.

Ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς, ὅπου εἶχε πηγαίνει στὴ Στριβίνα τῆς Ἀρτας διὰ νὰ βαρέσῃ τοὺς Σουλιώτας καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον τῆς Ἀρτας ἣ δὲν εἶχε στράτευμα ἀρκετὸ ἢ διεφθαρμένος ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασᾶν, ὡς εἶπα ἀνωτέρω, δὲν ἐπολέμησεν ὀλοτελῶς τοὺς Σουλιώτας. Ὅθεν καὶ δικαίως ὁ Χουζουρούτ πασᾶς τὸν ἔστειλε εἰς τὸ μανσοῦπι του καὶ ἐκεῖ ἔστειλε τὸν Χασᾶν πασᾶν, ὁ ὁποῖος φθάνοντας ἀρχισε τὸν πόλεμον μὲ δραστηριότητα μὲν, ἀλλ' ἀπειρίαν μεγάλην. Τοῦτο βλέποντας οἱ Σουλιῶται ἐτραβήχθησαν καὶ ἀπὸ τὸ Γκεντζέν καὶ ἀπὸ τὴν Φιλιππιάδα καὶ ἀπὸ τὸ Λευτεροχώρι καὶ ἐμπῆκαν οἱ βασιλικοὶ τοῦ Χασᾶν πασᾶ, οἱ ὁποῖοι μὴ εὐρίσκοντες ἀποστάτες ἐθύμωσαν καὶ ἔκοψαν πεντέξῃ πιστικούς(α) καὶ ἕναν παπᾶ καὶ ἔστειλαν τὰ κεφάλια τους στὰ Γιάννινα, ὡς κεφάλια ἀποστατῶν, ἐλαιμούριαξαν καὶ αὐτὰ τὰ χωριά καὶ τὰ γιδοπρόβατα, ὅπου ἤϋραν, ὅπου ἦταν τῶν ραγιαδῶν στὰ ἐκεῖ ξεχειμαδειά, τὰ ἐπούλησαν, ὕστερα ὅμως οἱ Σουλιῶτες περικυκλώνοντας τὸν Χασᾶν πασᾶν τοῦ ἐσκότωσαν ἀρκετούς καὶ τοῦ ἐπίασαν καὶ καμπόσους, καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον θὰ αἰχμαλώτευαν, ἂν ὁ Καπετᾶν Γῶγος⁽⁵¹⁾ καὶ Κουτελίδας⁽⁵²⁾ οἱ Ἀρτηνοὶ δὲν ἐπρόφθασαν εἰς βοήθειάν του. Τοῦτο μανθάνοντας ὁ Χουζουρούτ πασᾶς ἔστειλε τὸν Ἰσμαήλ πασᾶ, καθὼς εἶπα ἀνωτέρω, εἰς βοήθειαν τοῦ Χασᾶν πασᾶ, ὁ ὁποῖος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Λάκκαν τὴν μικρὴν καὶ ἐφθασε ὡς τοὺς Βοριάδες, ὅπου ἕνας καπετάνιος Λακκιώτης ἀπὸ τὴ Ζόριστα Ζῆκο Μίχος ὀνομαζόμενος, τοῦ ὁποῖου ὁ ἀδελφὸς εἶναι μὲ τοὺς Σουλιῶτες, τὸν ἐπροσκύνησε, καὶ τοῦτα ἔγιναν ὡς τὲς 25 Μαρτίου. Τί ἐνεργοῦν τώρα οἱ Σουλιῶται καὶ τί οἱ δύο πασᾶδες, ὁ Χασᾶν πασᾶς στὴν Ἀρτηνὴν Λάκκα, ὅπου εἶναι καὶ μερικὰ

α) πιστικούς, κατὰ τὴν προφορὰν πιστικούς = ποιμένας.

χωρία τοῦ Ἀσήμπεη, ὅστις ἐστάλθη νὰ τὰ προσκυνήσῃ καὶ ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πασόμπεης στὴ Γιαννιώτικη μικρὴ Λάκκα κατὰ τοὺς Βοριάδες, μᾶς εἶναι ἄδηλον.

Τὲς 28 Μαρτίου ἦλθεν εἶδησις, ὡς λέν τοῦ Χουζουρούτ Πασᾶ ἀπὸ τὸν Μοριά, ὅτι ἐκεῖ ἐγεννήθησαν ταραχές πολιτικές. Ὅθεν εὐθὺς προστάζει τοῦ ποτὲ Κεχαγιαῖ του καὶ τώρα Μόρα βαλεσῆ Μεχμέτ πασᾶ τὸν Μουσταφάμπεην κεχαγιαῖν τοῦ ρηθέντος νὰ ἐτοιμασθῆ καὶ νὰ κινήσῃ τὲς 31 Μαρτίου καὶ νὰ πηγαίνη δι' Ἀρτης, Μακρυνόρου καὶ Μεσολογγίου εἰς Μορέαν μὲ στράτευμα ἀρκετὸν, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ στὸ μανσοῦπι του τὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν. Καὶ ἔτσι ἔμειναν στὰ Γιάννινα μόνον ὁ Χουζουρούτ πασᾶς ὁ Ρούμελη βαλεσῆς καὶ ὁ Ἡμέρ πασᾶς Βρυόνης καὶ μερικοὶ Ἀγιάνηδες α) καὶ εἰς τὸ Στροῦνι ὁ Δράμας καὶ ὁ Μεχμέτ πασᾶς. Ἡ ἐτοιμασία ὁμως διὰ τὴν ἀπόβασιν στὸ νησί ἐξακολουθεῖ καὶ ἡ ἐφόρμησις διὰ τὰ Λιθαρίτζια ἐτοιμάζεται, ἐπειδὴ αἱ μακρυνές τάμπιες καὶ ταμπούρια ἐζύγωσαν ὡς τὸν ἅγιον Νικόλαον, στὸ παζάρι, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπάνω μέρος ὡς κοντὰ στὸ τζαμί τοῦ παζαριοῦ καὶ ἡ φωτιά τοῦ πολέμου ἐξακολουθεῖ ἀκατάπαυστα καὶ μὲ τόπια καὶ μὲ μπόμπες, καὶ μὲ τουφέκια καὶ τόσον ἐστενοχώρησαν τὸν ἐχθρόν, ὅπου ἀναγκάσθηκε καὶ αὐτὸς νὰ κάμῃ δύο μετερίζια (α) κοντὰ εἰς τὴν πόρταν τὴν μεγάλην τοῦ κάστρου στὰ μποστάνια, διὰ νὰ βαρῆ τὴν τάμπιαν τοῦ ἀγίου Νικολάου καὶ μίαν εἰς τὴν βρύσιν τοῦ παζαρίου διὰ νὰ βαρῆ τὰ ταμπούρια, ὅπου εἶναι κοντὰ στὸ μπεζεστένι. (β)

Ὁ Χουζουρούτ πασᾶς. εἰς τὲς ἀρχές εἶχε κονεύσει στὸν Τεκέν καὶ σὲ ὀλίγες ἡμέρες ἐπῆγεν εἰς τοῦ Μπαρδάνη τὰ σεράγια τοῦ Μουχτάρ πασᾶ στὴ Λούτζα καὶ καμιά δεκαριά ἡμέρες οἱ ἐχθροὶ του ἀπὸ τὸ κάστρο δὲν τοῦ ἔρριξαν τόπια καὶ μπόμπες, τώρα ὁμως ἔχουν κάμποσες ἡμέρες, ὅπου τὸν συγχίζουν καὶ μὲ τόπια καὶ μὲ μπόμπες καὶ σκοτώνουν ὀλόγυρα εἰς τὸ σαράγι καὶ μέσα σ' αὐτὸ ἀνθρώπους καὶ τοῦτα ἠκολούθησαν, ὅπου μᾶς εἶναι γνωστὰ ὡς ἀληθινά, ὡς τὲς 31 τοῦ Μαρτίου.

α) μετερίζι = ὀχύρωμα, πρόχωρα.

β) μπεζεστένι = στοά, ἀγορά.

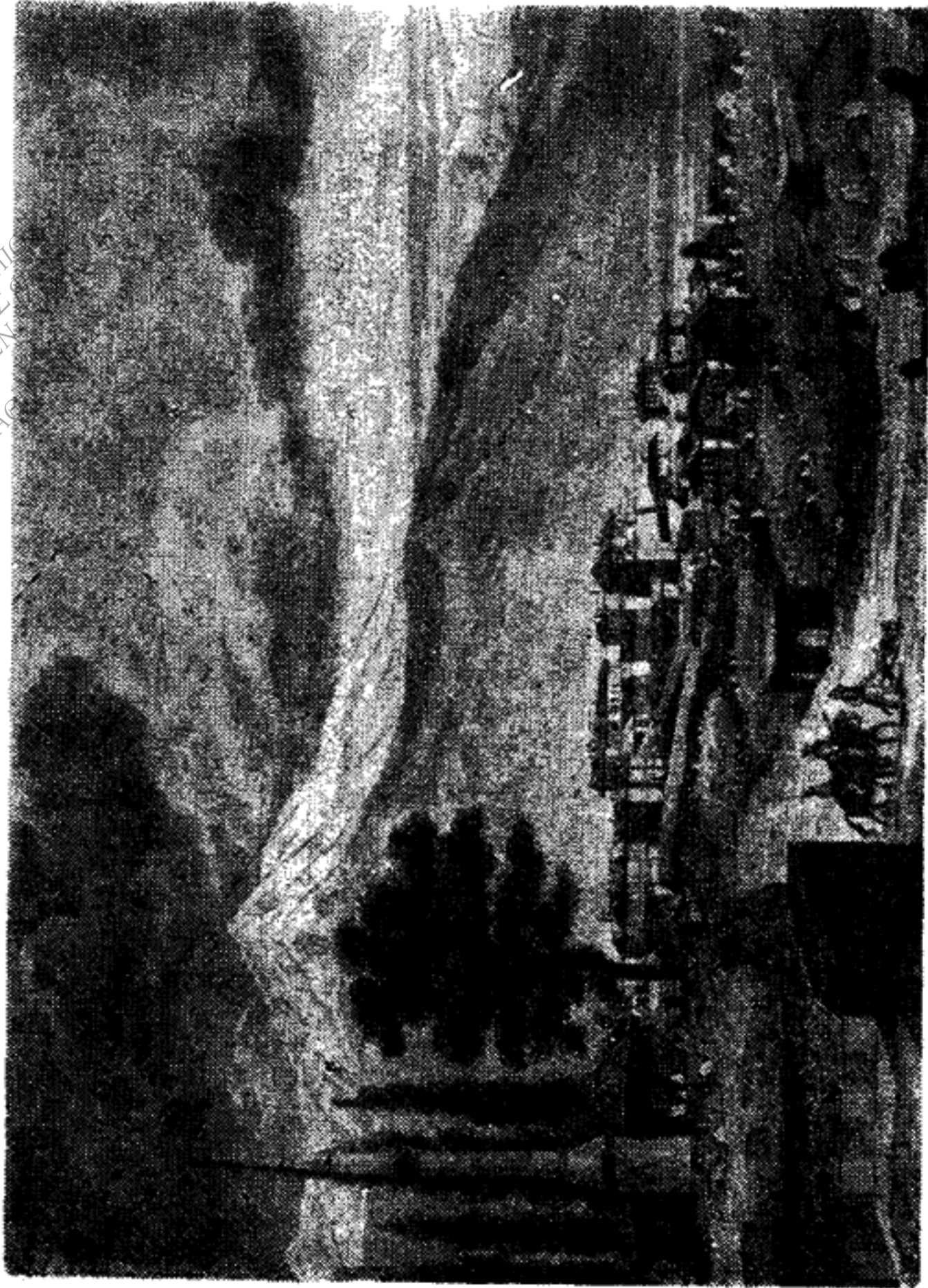
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄. (1821 β' τρίμηνον)

Ἰσμαήλ πασᾶς ἐπιστρέφει ἀπὸ Λάκκων εἰς Ἰωάννινα μὲ τὸν προσκυνήσαντα Σελιχτάρην τοῦ Ἀλῆ. (7-4-21)—Χασάν πασᾶς διωκόμενος ὑπὸ Σουλιωτῶν καταφεύγει εἰς Ἄρταν—Αἰχμαλωσία Ἀχμέτ μπέη Μπραήμπεη—Μέτρα Ρεσίτ πρὸς καταστολὴν ταραχῶν καὶ ἀντιμετώπισιν Σουλιωτῶν—Ψευδὴς φήμη περὶ θανάτου Ἀλῆ—Ἀποστολὴ ἰσχυρῶν δυνάμεων εἰς Μέτσοβον—Ἀντικατάστασις καπετανέων μὲ Ἀρβανῖτες δερβιναγάδες—Συνεχίζονται ἐπιθέσεις εἰς Λιθαρίτσια καὶ ἐτοιμασίαι κατὰ νήσου—Κατάληψις νήσου κατόπιν ἐφόδου—Προδοσία Ἰμπραήμ Ἀράπη—Προσκύνησις ὑπερασπιστῶν—πυρπόλῃσις μονῆς Σωτήρος—Αἰχμαλωσία τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀόπλων Ἰωαννιτῶν καὶ ἀπελευθέρωσις αὐτῶν κατόπιν διαταγῆς Χουρσίτ (4-5-1821)—Ἀποστάται καὶ Σουλιῶται πιέζουν βασιλικούς—Χουρσίτ ἀποστέλλει δυνάμεις εἰς Τζουμέρκα κατὰ τῶν καπετανέων Γώγου καὶ Κουτελίδου—Φιλόζων Ἀλβανῶν—Διχόνοιαι μεταξὺ Ἰσμαήλ πασᾶ καὶ Δράμαλη—Προσβολὴ Κάστρου—Ἀναχώρησις πασάδων—Χουρσίτ ἀποστέλλει δυνάμεις εἰς Καλαρρυῖτες Συρᾶκον καὶ Μέτσοβον καὶ λαμβάνει ὁμήρους ἐκ Καλαρρυτῶν—Νίκαι Σουλιωτῶν—Αἱ ἀπομείνασαι εἰς Ἰωάννινα δυνάμεις—Ἐπίθεσις βασιλικῶν εἰς Λιθαρίτσια καὶ ἥρωϊκὴ ἀντίστασις ἀποστατῶν—μεγάλαι ἀπώλειαί τῶν ἐπιτιθεμένων—Νίκαι Σουλιωτῶν εἰς Δερβίζιανα καὶ Βοριάδες—Αἰχμάλωτοι Σουλιωτῶν—μέγας φόβος Χαλντούπηδων καὶ Ἀλβανῶν (Τσάμηδων) ἀπὸ Σουλιῶτες—Ἰσμαήλ πασᾶς ἐπιστρέφει ἄπρακτος εἰς Ἄρταν—μετακινήσεις πασάδων—Βασιλικοὶ ἐτοιμάζονται νὰ ἐφορμήσουν ἐκ νέου εἰς Λιθαρίτσια—Χαρακτήρ Ἀλβανῶν—Χουρσίτ λαμβάνει ὁμήρους εἰς Ζαγόρι.

Εἰς τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἐπροσκύνησεν ὁ Σελιχτάρης τοῦ Ἀλῆ πασᾶ (53) στὴ Λάκκα εἰς τὸν Ἰσμαήλ πασᾶ Πασόμπεην μὲ 150 ὄνομάτους, ἐπειδὴ ὁ θεῖος του ἀπὸ τὰς Μπότες τοῦ ἔγραψεν ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ βαστάξῃ στὸ σπίτι του ἀπὸ ἔλλειψιν ζωοτροφίας καὶ ὄχι ἀπὸ ἀνάγκην πολεμικὴν. Ὅθεν ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς παίρνοντάς τον ἦλθε τὰς 4 Ἀπριλίου στὰ Γιάννινα, ὡς θριαμβευτής. Ὁ Ἀλέξης Νούτζου καὶ Κώστας Γραμματικὸς Βουρπιανίτης δὲν ἐπροσκύνησαν, ἀλλὰ ἔγραψαν τοῦ Ἰσμαήλ πασᾶ στοὺς Βοριάδες ὅτι προσκυνοῦν, ἂν τοὺς δοθῇ χατ χουμαῖ (α) ὁ ἕνας νὰ ὀρίζῃ ἐπὶ ζωῆς του τὸ Ζαγόρι καὶ ὁ ἄλλος τὴν Κόνιτζαν. Οἱ Σουλιῶτες καὶ Λακκιῶτες μὲ Ταῆρ Ἀμπάζην καὶ Ἄγο Βασιάρην ἐνωμένοι εἶχαν

α) χατ χουμαῖ = βασιλικὴ διαταγή.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΟΜΕΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘ.

ΤΑ ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΤΟΥ ΑΛΙΗ ΠΑΡΑ ΤΑ ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ (1812)

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τραβηχθῆ ὡς τὲς ποδιές τοῦ Σουλιώτικου βουνοῦ κατὰ τὲς Ρομανάτες καὶ Παλιοχωρι διὰ νὰ ἐμβάσουν τοὺς πασάδες μέσα στὴ Λάκκα καὶ νὰ τοὺς κλείσουν. Ὁ Χασάν πασᾶς, ὁποῦ εἶχεν ἔμβη κατὰ λάθος στὴ Λάκκα καὶ ὁ Ἀχμετ μπέης ὁ Ἀγιάννης τῆς Πελπεπὲς καὶ ὁ Μπραήμπεης Πρεστενλῆς Γκέγκας, ἐχτυπήθηκαν τὲς 7 Ἀπριλίου, σὰν ἔφυγεν ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς καὶ ὁ προσκυνημένος Σελιχτάρης καὶ τόσο πολὺ ἐκυνηγήθηκε ἀπὸ τοὺς Σουλιῶτες, ὁποῦ ὁ Χασάν πασᾶς κατέφυγεν στὴν Ἄρταν διὰ νὰ μὴν πιαστῆ καὶ οἱ δύο μπέηδες μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔπεσαν αἰχμάλωτοι καὶ ὁ Γκέγκας μπέης πληγωμένος καὶ ἐδιώρισαν οἱ Σουλιῶτες χειροῦργον νὰ τὸν κυτάξῃ. Πολλοὶ ἀπὸ τὸ στράτευμα τοῦ Χασάν πασᾶ ἔσκοτώθηκαν καὶ ἡ ἀποσκευὴ του ὅλη ἔπεσε στὰ χέρια τῶν νικητᾶδων, ἦγουν μουλάρια του, ζωοτροφία, τζοπχανές καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ ἔτζι πάλε οἱ Σουλιῶτες ἀνοιξαν εἰς τὴν Λάκκαν τὴν Ἄρτην καὶ Γιαννιώτικην. Ὁ Ρεσίτ πασᾶς βλέποντας τὴν δυστυχίαν καὶ φοβούμενος μὴν κατέβουν οἱ ἐχθροὶ ὡς τὸ οὐρδί του σιμά, ἐπρόσταξεν εὐθύς νὰ πηγαίνη ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πλιάσας Μπεράτ βαλεσῆ μὲ τὸ στράτευμά του εἰς τὲς ποδιές τοῦ Σουλιώτικου βουνοῦ στὸ Γλυκὺ διὰ νὰ ἐμποδίση τὰ κινήματα τῶν Σουλιώτων (τῆς 9 Ἀπριλίου, Μέγα Σάββατον) καὶ τὸν Μεχμέτ πασᾶν πρῶην Κεχαγιάν του καὶ τὸν Ἡμέρ πασᾶν Βρυόνην τοὺς δύο τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ ἤμπορέσουν νὰ ἔμβουν ἀπὸ τὲς πύλες στὸ Μωριά νὰ ἡσυχάσουν τὲς ταραχές καὶ τὲς 14 Ἀπριλίου ἐμβῆκε στὰ Γιάννινα μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας του ὡς χίλιους ὁ πασᾶς ἀπὸ τὸ Πιστριάνη Γκέγκας καὶ καθὼς φαίνεται περισσότεροι πασάδες ἐβγαίνουν ἀπὸ τὰ Γιάννινα διὰ νὰ παύσουν τὲς ταραχές, ὁποῦ κατὰ τόπους ἐξύπνησαν, παρὰ ὁποῦ εἶναι στὴν πολιορκία τοῦ Γιαννίνου, ἐπειδὴ στὴν πολιορκία εἶναι ὁ Χουζουρούτ πασᾶς Ρούμελης βαλεσῆς, ὁ πληρεξούσιος, ὁ Μαχμούτ πασᾶς Δράμας στὸ Στροῦνι, ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πασόμπεης, ὁ βαλῆς τοῦ τόπου καὶ ὁ Γκέγκας Μαλίκ Πασᾶς ἀπὸ τὸ Πιστριάνι, ὁποῦ γίνονται τέσσεροι. Εἰς τὸ Σούλι ὁμοῦς ἐπῆγαν δύο, ὁ Χασάν πασᾶς καὶ ὁ Πλιάσας καὶ εἰς τὸν Μωριά ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς, ὁ Μεχμέτ πασᾶς καὶ ὁ Ἡμέρ πασᾶς καὶ ἐναντίον εἰς τὴν Σερβίαν ὁ πρῶην Ρούμελης Γκαβνόζογλους, ὁποῦ γίνονται ἕξ καὶ δὲν προφθαίνουν σ' ἓνα μέρος νὰ στείλουν στράτευμα, καὶ σ' ἄλλο ξυπνᾶ ταραχὴ, σὰν στὸ κορμί

τὸ ἄρρωστο, ὅπου ἐβγάζει σπυριά, ὅπου δὲν προφθαίνει ὁ ἰατρὸς νὰ κλείσῃ μιὰ πληγὴ καὶ ἀνοίγῃ ἄλλη, καὶ βέβαια στὸ παρόμοιο κορμὶ δὲν κλεῖ καμμιά πληγὴ, ἂν δὲν νεκρωθῇ τὸ σῶμα, ὅπου νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὲς πληγές, καὶ ὁ γιατρὸς ἀπὸ τὲς βρῶμες. Στὰ Γιάννινα ἐβγῆκε καὶ ἓνας ψεύτικος λόγος, ὅτι ἀπέθανεν ὁ Ἄλῃ πασᾶς καὶ ἀπλώσεν σὲ πολλὰ χωριά, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ λόγος διατὶ εἰπώθη, δὲν ἤξεύρομεν. Ὁ Χουζουροῦτ πασᾶς ἀπὸ ὑποψίες του ἔστειλε καὶ ἔκραξε τοὺς προεστοὺς ἀπὸ διάφορες δυνατὲς περιοχὲς (βιλαέτια) καθὼς ἀπὸ Καλαρρύτες, Συρράκου, Ἄγραφα, Μέτζοβο καὶ μάλιστα εἰς τὸ Μέτζοβο ἔστειλε καὶ χίλιους στρατιώτας νὰ φυλάγουν ὡς κλειδί, ὅπου εἶναι διὰ τὴν τοποθεσίαν του. Ἔστειλε καὶ εἰς τὰ Δερβένια διάφορους μπέηδες Ἀρβανῖτες εἰς τὸν τόπον τῶν Καπεταναραίων καὶ τοῦτο χωρὶς ἄλλο θὰ προξενήσῃ ταραχὲς κατὰ τόπους, ἂν δὲν ἐνωθοῦν οἱ Ἀρβανῖτες δερβεναγάδες καὶ οἱ Καπεταναραῖοι, τὸ ὁποῖον πολλὰς φορὰς ἀκολούθησε. Αἱ ἐτοιμασίαι ὡς τόσο στὰ Γιάννινα διὰ τὴν ἐφόρμησιν καὶ εἰς τὸ νησὶ μὲ καῖκια καὶ εἰς τὰ Λιθαρίτζια δὲν παύουν καὶ ἀκατάπαυστα ἀγωνίζονται οἱ πολιορκηταὶ νὰ στενοχωρέσουν τὰ Λιθαρίτζια καὶ κούλιαν ζυγώνοντάς τα μὲ ἀκατάπαυστον πόλεμον, καὶ αὐτὰ ἔγιναν ὡς τὲς 15 τοῦ παρόντος Ἀπριλίου (Νὰ προστεθῇ τοῦ Τζολάκογλου Δημητράκη (54) ἡ προδοσία τοῦ Γένους καὶ τοῦ Γιωργάκη Γκαβοστέριου, ὅπου ἐκρεμάστηκεν ἐξ αἰτίας του).

Τὲς 30 Ἀπριλίου (55) πρὶν νὰ φέξῃ ἔγινε ἡ ἐφόρμησις εἰς τὸ νησὶ μὲ 25 καῖκια καὶ μερικὲς μπαταρίες πλεύσιμες ἀπὸ γρεντές, ὅπου ὅλα τὰ ἐκυβερνοῦσαν Ὑδριῶτες (56) ὡς 80 παλληκάρια τῆς θαλάσσης ξαῖκουστά. καὶ τὸ στράτευμα, ὅπου ἦταν σ' αὐτά, τὸ ὠδηγοῦσαν ὁ ὀρμητικώτατος Σελιχτάρης τοῦ Χαζουροῦτ πασᾶ. Ἐγινε πόλεμος σφοδρὸς στὴν ἀπόβασιν, καὶ ἀντίστασις μεγάλη, μόνον τοῦτο τὸ ἐκυρίευσαν οἱ βασιλικοὶ καὶ ἀνάγκασαν τοὺς ἀποστάτας, ὅπου τὸ διαφέντευαν καὶ ἐπροσκύνησαν, ὅπου ἦταν στὲς τάμπιες καὶ μοναστήρια τοῦ νησιοῦ κλεισμένοι. Καὶ ἔτζι τοῦτοι ἦταν ὁ Μέτζε Ἀμπάζης, ὁ Ἰμπραῆμ Ἀράπης, υἱὸς τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμπάζη ὁ Νταλιάνης, καὶ οἱ τρεῖς εἶχαν ὡς 300 ἀνθρώπους, ὅπου μὲ τὰ ἄρματά τους καὶ μὲ τὰ ἄσπρα, ὅπου εἶχαν ἐπῆγαν στὴν πατρίδα τους· ἔφυγαν καὶ μερικοὶ ἐπάνω εἰς τὴν μάχην, καὶ ἐμπῆκαν στὸ κάστρο, ἀφοῦ ἔκαψαν τὸ μονα-

στῆρι τοῦ Σωτῆρος μὲ ὄλο τὸ βιό, ὅπου ἦταν μέσα. Οἱ νησιῶτες ὁμως καὶ πολλὰ ὀλίγες φαμιλιές Γιαννιώτικες, ὅπου εὐρέθησαν στὸ νησί ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ τυράννου Ἀλῆ πασᾶ τοῦ ἀποστάτου ἔπεσαν στὴ σκλαβιά καὶ διαγούμισμα τῶν νικητῶν στρατιωτῶν ἄδικα. Μόλον τοῦτο ὁ φρονιμώτατος καὶ εὐσπλαχνικότατος Χουζουρούτ πασᾶς, πληροφορηθεὶς τὸ ἄδικο, ὅπου τοὺς ἔγινε, ἐπειδὴ ἦταν ὄλοι χωρὶς ἄρματα, ἐπρόσταξε τὲς 4 τοῦ Μαΐου καὶ τοὺς ἐλευθέρωσαν οἱ στρατιῶται ὄλους. Οἱ ἀποστάται ὁμως Σουλιῶτες στὰ Δερβίζανα ἀπέκλεισαν μερικὸ βασιλικὸ στράτευμα καὶ τὸ ἐστενοχώρησαν καὶ νὰ ἀλογοφᾶν. "Αχ! Τί νὰ κάμη τοῦτος ὁ ἡγεμόνας ὁ φρόνιμος καὶ εὐσπλαχνος καὶ δίκαιος, ὅπου δὲν προφθαίνει νὰ καταπονήσῃ τὸν ἀποστάτην, καὶ τοῦ ἐξυπνοῦν ταραχές ὄλογυρά του ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀνθρωπότητος κλέφτας καπεταναραίους, λύκους καὶ ἀρκοῦδες τοῦ φτωχοῦ ραγιᾶ. Ἐπειδὴ ἀκούστηκε ὅτι ὁ καπετὰν Γῶγος καὶ Γιάννης Κουτελίδας ἀπὸ τὴν Σκουληκαριά, χωριὸ τοῦ Τζουμέρκου ἐσήκωσαν κεφάλι στὰ Τζουμέρκα οἱ λύκοι διὰ νὰ βοηθήσουν τὸν μέγαν λύκον Ἀλῆ πασᾶν τὸν ἀποστάτην, σὰν οἱ κακότροποι Σουλιῶτες, ὅπου μὲ τὸ κεφάλι τους οἱ ἀχρεῖοι τὸν βοηθοῦν τὸν παλιὸ φθορέα τοῦ πιστοῦ ραγιᾶ τοῦ βασιλέως μας (57). Ἐστειλε λοιπὸν τὲς 4 Μαΐου ὁ πολυχρονημένος Χουζουρούτ πασᾶς στράτευμα στὰ Τζουμέρκα διὰ νὰ καταπραῦνη τὴν ταραχὴν.

Τὸ πάρσιμο τοῦ νησιοῦ ἐγκαρδίωσε τοὺς στρατιώτας καὶ ἔκαμε μερικοὺς Ἀρβανῖτες ὡς 100 μὲ τὸν Χασὰν Ἀρζα ὅπου ἐφύλαγαν τὸ Λιβαδιώτη μαχαλὲ νὰ προσκυνήσουν τὸν Χουζουρούτ πασᾶν, καὶ ἔτσι ὁ ἀποστάτης ἐπρόσταξε καὶ ἔρριξαν φωτιὰ καὶ ἔκαψαν καμπόσα σπίτια. Ὡς τόσον οἱ Ἀρβανῖτες, ὅτι εἶναι φιλόζωοι ἐφάνηκαν ἐπάνω εἰς τὴν ἐφόρμησιν στὸ νησί, ἐπειδὴ οἱ στρατιῶτες τοῦ Ἰσμαήλ πασᾶ Πασόμπεη, ὅπου ἦταν στὰ καῖκια ἐτραβήχθησαν λέει, καὶ ἐγύριζαν εἰς τὸ Στροῦνι, ἀπὸ ὅπου ἔγινεν ἡ ἐφόρμησις, καὶ συναπαντῶντες καῖκια μὲ στράτευμα τοῦ Δράμα καὶ ἐλεγχόμενοι ὡς δειλοί, ἀποκρίθησαν ὅτι ἔχασαν τὸν ὄδηγόν καὶ ὄχι ὅτι ἐφοβήθησαν, καὶ οἱ τοῦ Δράμα ἐπαναλαμβάνοντες τὸν ἐλεγχον τοὺς ἐβίασαν νὰ πιάσουν ἄρματα καὶ ἔτσι ἐφόνευσαν δύο ἀξιωματικούς τοῦ Δράμα, τὸν ντουφεξιμπασή του καὶ μπίμπαση, καὶ τοῦτο ἐστάθη αἷτιον νὰ προσκλαυθῇ ὁ Δράμας εἰς τὸν Χου-

ζουρούτ πασᾶν κατὰ τοῦ Ἰσμαήλ πασᾶ καὶ νὰ αὐξήσῃ ἡ διχόνοιά τους περισσότερον. Λέγουν ὡς τόσο, ὅτι εἰς τὸ πάρισμο τοῦ νησιοῦ ἐσύντρεξε καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰμπραήμ Ἀράπη, υἱοῦ τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη, ὁποῦ ἦταν στὸν Παντελεήμονα, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔμβασεν ἀπὸ κεῖ τοὺς βασιλικούς καὶ ἐπῆγαν στὸ χωριὸ τοῦ νησιοῦ, καὶ τοῦτο βεβαιώνεται, ὅτι οὔτε ἄνθρωποι, οὔτε βιὸ τοῦ Παντελεήμονος ἐπειράχθηκε.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆραν τὸ νησί, εὐθὺς ἐπρόσταξεν ὁ Χουζουρούτ πασᾶς καὶ ἐσήκωσαν τάμπιες καὶ ἔστειλε καὶ τόπια μεγάλα (ἐπειδὴ ὄσα εὔρον τοῦ ἐχθροῦ ἦταν μικρὰ) διὰ νὰ βαροῦν τὸ κάστρο σ' ἐκείνην τὴν πλευράν, ὁποῦ εἶναι ἀδύνατον καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πόλης ἀναγκάζει ἀκατάπαυστα διὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι στὴν κούλια καὶ Λιθαρίτζια, καὶ εἶναι ἐλπίδα ὀγλήγορα νὰ πέσουν καὶ αὐτὰ καὶ νὰ μείνῃ μόνον τὸ κάστρο, καὶ αὐτὰ ἔγιναν ἕως τὲς 6 Μαΐου. Τὲς δέκα Μαΐου ἐσηκώθηκεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν, ὁ Δράμας μὲ ὄλον του τὸ στράτευμα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν στὸ μανσοῦπι του, διὰ νὰ προφθάσῃ νὰ καταπραῦνῃ τὲς ἐκεῖ ταραχὲς καὶ νὰ δώσῃ καὶ βοήθειαν τοῦ Μεχμέτ πασᾶ Μόρα βαλεσῆ καὶ Ἡμέρ πασᾶ Βρυόνη, ὁποῦ ἐπολέμησαν αὐστηρότατα μὲ τοὺς ἀποστάτας κατὰ τὰς Θερμοπύλες, κοντὰ εἰς τὸ γεφύρι τῆς Ἀλαμάνας ἀπὸ πέρα ἀπὸ τὸ Ζητούνι. Τὲς 8 ὅμως Μαΐου ἐκίνησεν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα καὶ ὁ Μελίκ πασᾶς καὶ ἀπερνῶντας μὲ τὸ εὐτακτο στράτευμά του ἀπὸ Μέτζοβο καὶ Γρεβενά, ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον του νὰ καταπραῦνῃ ἐκεῖ τὲς ταραχὲς ὁποῦ ἐγεννήθησαν. Ὁ Χουζουρούτ πασᾶς ἐζήτησεν ἀπὸ Καλαρρῦτες καὶ Συρράκου καὶ ἄλλα χωριὰ ὁμήρους, τοὺς ὁποίους τοὺς φυλάττει εἰς τὸ νησί, ἔστειλε καὶ στράτευμα ἀρκετὸ σ' αὐτὰ τὰ μέρη διὰ νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ κανένα πλάκωμα ἀποστατῶν, ὁποῦ ὑποπτεύεται, καθὼς εἰς τὸ Μέτζοβον. Οἱ Σουλιῶται ὅσον πᾶν αὐξάνουν καὶ ἀπλώνουν ζυγώνοντας στὲς ἀνατολικὰς ποδιὰς τῆς Ὀλύτζικας καὶ φονεύοντας τοὺς Ὀσμαλῆδες, τοὺς Ἀρβανῆτες τοὺς ἐλευθερώνουν, ὄσους πιάκουν χωρὶς νὰ τοὺς πάρουν τὰ ἄρματα. Καὶ ἔτσι τώρα ἀπόμεινεν στὴν πολιορκίαν ὁ Χουζουρούτ πασᾶς καὶ ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πασόμπεης μὲ ἕξ χιλιάδες στράτευμα στὰ Γιάννινα καὶ οἱ ἐπίλοιποι πολλοὶ πασάδες, καθὼς προεῖπα μὲ τὰ πολλὰ στρατεύματα ἐσκόρπησαν σὲ διάφορα μέρη διὰ νὰ προλάβουν τὲς ἀποστασίες.

Τὲς 21 Μαΐου ἡμέρα Σάββατον τὸ πρωτὶ πρὶν νὰ ξημερώσῃ ὥρες δύο ἄρχισεν ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἐφόρμησις εἰς τὰ Λιθαρίτζια καὶ κούλιαν καὶ ἐβάσταξε ὡς τὲς τρεῖς ὥρες τῆς ἡμέρας. Οἱ ἀποστάτες ἀπὸ τὰ Λιθαρίτζια καὶ Κούλια διαφεντεύονταν μὲ μεγάλην ἀνδρείαν καὶ οἱ βασιλικοὶ ἐφορμοῦσαν μὲ μεγάλην ἀφοβίαν παρακινούμενοι ἀπὸ τὸν Ἰσμαήλ πασᾶν, ὅπου ἑστέκονταν εἰς τὰ ἀριστερὰ κατὰ τοῦ κατῆ τὰ σπίτια καὶ ἀπὸ τὸν Χουζουρούτ πασᾶ, ὅπου ἑστέκονταν εἰς τὸ Μικιάνι τοῦ τζαμιοῦ τοῦ Βελῆ πασᾶ. Οἱ ἐλκουμπαράδες α) (γρανάτες) (κατασκευασμένες ἀπὸ πεῦκα) ὅμως, ὅπου ἔρριχναν οἱ ἀποστάται ἀπὸ τὰ Λιθαρίτζια, τοὺς ἀναχαίτισαν καὶ τοὺς ἔκαμαν νὰ γυρίσουν ἄπρακτοι, ἀφήνοντας πληγωμένους καὶ σκοτωμένους ὑπὲρ τοὺς χιλίους, ὡς ἔλεγαν.

Οἱ Σουλιῶτες ὡς τόσον εἰς τὰ Ντερβίζανα καὶ Βοριάδες εἶχαν ἀποκλείσει ὡς 300 χαλτούπηδες (ἔτσι λέν οἱ Γιαννιῶτες τοὺς Τούρκους τῆς Ρούμελης, ὅπου τοὺς ἔλεγαν ἄλλοτε ντουντούμηδες) καὶ 100 Ἀργυροκαστρίτες καὶ τοὺς ἐμπόδισαν τὴν ζωοτροφίαν, ὅπου τοὺς ἐστέλλονταν ἀπὸ τὰ Γιάννινα καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ φᾶν 17 ἄλογα, καὶ τέλος πάντων τοὺς ἐστενοχώρεσαν νὰ προσκυνήσουν ξαρματωμένοι καὶ αὐτοὶ οἱ χαλντούμπηδες καὶ οἱ Ἀργυροκαστρίτες καὶ ἔτζι σὰ γυναῖκες ἐγύρισαν εἰς τὰ Γιάννινα. Ὁ Σούλιο Σιαμέτης καὶ Ταῆρ Παπούλιας, ὅπου ἐπιάστηκαν στὴν Σουλιώτικη Λάκκα διὰ νὰ μὴ σκοτωθοῦν ἐκλαίαν καὶ ἐπαρακαλοῦσαν τοὺς Σουλιῶτες νὰ τοὺς ἀφήσουν καὶ κάνουν ὄρκον (καθὼς καὶ ἔκαμαν) ὅτι ποτὲ νὰ μὴ πολεμήσουν μὲ τοὺς Σουλιῶτες. Ὡς τόσον μέγαν φόβον ἐπῆραν καὶ οἱ χαλντούμπηδες καὶ οἱ Ἀρβανῖτες ἀπὸ τοὺς Σουλιῶτες, ὅπου δὲν πηγαίνουν ἐναντίον τους.

Ὁ Ἰσμαήλ πασᾶς Πλιάσας Μπεράτ βαλεσῆς, ὅπου ἦταν διωρισμένος νὰ κτυπήσῃ τοὺς Σουλιώτας μὲ τοὺς Τζάμηδες ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Παραμυθιάς μὴν ἡμπορῶντας νὰ καταπέισῃ τοὺς Τζάμηδες ἐγύρισε στὴν Ἄρταν ἄπρακτος ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Γλυκὺ μὲ 150 νομάτους, ἐπειδὴ τὸ στράτευμα του ἐσκρόπησε, καὶ πολλοὶ λέν ἐμβῆκαν στὸ Σοῦλι (58).

Ὁ Πλιάσας φθάνοντας στὴν Ἄρταν ἐγένεν ἄζλι καὶ ἔλαβε μανσοῦπι τὸν Ναύπακτον καὶ ὁ Ἡμέρ πασᾶς Βρυόνης ἐγένε Μπε-

α) (ἐλκουμπαράδες = κουμπαράδες = σφαῖρες).

β) ἐγένεν ἄζλι = ἀπελύθη, ἐπαύθη ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του.

ράτ βαλεσῆς. Ὁ Χασάν πασᾶς ὁμως ἔμεινε στὴν Ἄρταν παρατηρῶντας τὰ κινήματα τῶν Σουλιωτῶν ἀπὸ τὸ μέρος του.

Στὰ Γιάννινα ὁμως ἀκούεται ὅτι ἐτοιμάζεται καὶ δεύτερη ἐφόρμησις διὰ τὰ Λιθαρίτζια ἀπὸ τοὺς Τζάμηδες μόνον καὶ ἄλλους Ἀρβανῖτες, διὰ νὰ δείξουν τάχα αὐτοὶ ἀνδρείαν καὶ ἀξιάδα μεγαλύτερη ἀπὸ τῶν χαλντούπηδων, πρᾶγμα ἀπίστευτον διὰ τοὺς Ἀρβανῖτες. Ἐπειδὴ οἱ Ἀρβανῖτες εἰς τὴν ἐφόρμησιν δὲν πηγαίνουν, ὡς κινδυνώδη, εἰς λεηλασίαν ὁμως εἶναι ἐπιτηδειότατοι, οἱ Ρουμελιῶτες ὁμως Τοῦρκοι εἶναι ὀρμητικώτατοι καὶ ἄς μὴ καυχῶνται στὰ χαμένα οἱ Ἀρβανῖτες. Καὶ ταῦτα ἔγιναν ὡς τὲς 3 Ἰουνίου, ὅπου ἐζήτησεν ὁ Χουζουρούτ πασᾶς καὶ ὁμήρους ἀπὸ τὸ Ζαγόρι καὶ ἐδόθησαν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὲς ἄλλες περιοχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

1821 (Ἰούλιος — Δεκέμβριος)

Ἀποτυχία ἀποστασίας Συρράκου καὶ Καλαρρυτῶν (9-7-1821), λεηλασία τῶν ἐν λόγῳ κοινοτήτων—Δεινοπαθήματα τῶν ἐκπατρισθέντων Ἰωαννιτῶν—Ἐξουδετέρωσις ὑπονόμων τῶν Βασιλικῶν εἰς Λιθαρίτζια—Ἀγῶνες Τζουμερκιωτῶν, Γῶγος—Πολιορκία Ἄρτης, καὶ ἄλλων κέντρων, ἐνέργειαι Χουρσίτ πρὸς λύσιν πολιορκίας—Ἀλβανοὶ κινουῦνται πρὸς διάσωσιν Ἀλῆ Πασᾶ—Ἀπώλειαι ἐργατῶν Χριστιανῶν, ἐργαζομένων διὰ τῆς βίας εἰς ταμπούρια καὶ τάπιες.—Συνομιλίας μεταξὺ Τότσηδων, Σουλιωτῶν καὶ ἀπεσταλμένων Χουρσίτ—Ἀνακωχή—ὄροι Σουλιωτῶν καὶ Τότσηδων. Εἴσοδος Βασιλικῶν εἰς Ἄρταν, ἀποχώρησις ἀποστατῶν. Διάταξις δυνάμεων Χουρσίτ ἐπιτήρησις Κατζῆ Σελιάμαγα Πρόνιου—Συνομιλία εἰς Σκλίβανην μεταξὺ Ταῆρ Ἀμπάζη καὶ Ὁμέρ Βρυόνη (14-12-1821) καὶ ἐπακόλουθα αὐτῶν—Μοῦρτο Τζάλης—Λύσις πολιορκίας Ἄρτης (20-12-1821)—Ἀφίξις εἰς Ἰωάννινα τῶν ἀποκλεισθέντων εἰς Ἄρταν πασάδων. Λογοτριβαὶ Τότσηδων διὰ μισθοῦς.

Στὲς ἀρχὲς Ἰουλίου οἱ βάρβαροι καὶ ἀνόητοι Συρρακοκαλαρρυτιῶτες ἀποστάτησαν μὲ τὴν βοήθειαν ἑνὸς κλέφτη ποταποῦ Γιάννη Ράγκου(α), ὅπου εἶχε πολλὰ ὀλίγους κοντά του καὶ μόλον

α) Ὁ καπετὰν Ράγκος ἐστάλη ἀπὸ Μεσολόγγι νὰ φυλάξῃ τὸν τόπον ἀπὸ τὴν διαρπαγὴν τῶν Ἀλβανῶν. Ὁ δειλὸς Ράγκος ἔφυγε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐρωτοῦσαν ὁ εἰς τὸν ἄλλον : ποῦ εἶναι ὁ Ράγκος ; Ἐφυγε ὁ Ράγκος, βλάχικα φοῦτζι Ράγκο, ἔφυγε ὁ δειλὸς (προσθήκη διὰ χειρὸς Ζώτου Μολοσσού).